

debatt



Samfunnsredaktør Hilde Sandvik
debatt@bt.no – telefaks 55 21 37 65 – telefon 55 21 46 08 (10.00-11.30)
Redaksjon: Ingvild Sæterstøl, Egil Horne Mikkelsen og Aslaug Eide.

Onkel Birgers store dag

I dag flytter onkel Birger inn på Osterøytnet sykehjem – etter å ha vært atskilt fra sin kone i mer enn ett år. Bare tante Inger fikk plass på sykehjemmet, mens 103 år gamle Birger var for frisk til å få plass. Et 75 års ekteskap fikk dessverre et avbrudd mens han bodde hos datteren på Sotra, men i dag er alt i orden igjen. Takk Norge for denne store dagen, og takk også til Osterøy kommune som lever opp til sitt program «Pleie og omsorgstenestene i Osterøy skal fokusere på valfridom, enkeltindividets behov, kompetanse, tryggleik og fleksibilitet»!

SVEIN SKOTHEIM

Kildesortering

Den gode kildesorteringer, Stein Wolff Frydenlund i Fyllingsdalen, hadde innlegget «Plasten hopper seg opp» på trykk i BT 25.09. BIR ville gjerne hatt flere returpunkt i Fyllingsdalen, men har isteden måttet inndra returpunktet på grunn av langvarig og omfattende forsøpling. Vi har ikke funnet gode erstatninger, og tar gjerne imot innspill på returpunkt-plassering rundt Oasen. Over til kildesortering i borettslag: Alle borettslag fikk i fjor høst tilbud om å starte med levering av plastemballasje i plastsekker. Mer enn en tredjedel av borettslagene i Bergen er allerede i gang. BIR oppfordrer alle som bor i borettslag som ikke er kommet i gang med kildesortering av plast, til å kontakte styreleder eller vaktmester om dette. BIR kan ikke starte innsamlingsordninger før borettslagene har satt av plass til nødvendig utstyr.

TINA SKUDAL,
INFORMASJONSKONSULENT,
BIR AS

Ågot Valles fredspris

For få år siden fastslo SV i sitt partiprogram at USA var den største trussel mot verdensfreden. Intet mindre. Nå ja, vårt lille venstreparti har som kjent litt spesielle oppfatninger av krig og fred – og sånt. Bergens lokale SV-fyrtårn og Nobelkomité-medlem Ågot Valle var enig. Etter den tid har USAs nye president opptrappet krigen i Afghanistan med nærmere 20.000 tusen nye soldater, og ytterligere 40.000 blir snart sendt.

Som belønning for denne fredsinnsetningen har hun vært med på å gi USAs øverstkommanderende i krig, Nobels fredspris. Selv for oss som har betydelig sympati for USA og Obama fortøner dette seg som noe sært. Men som komitéformann Torbjørn Jagland så flott sier, dette er realpolitikk. Tydeligvis også for Ågot Valle. Mine gratulasjoner er hermed sendt.

TRYGGVE RAAEN NILSEN,
INDRE ARNA

Det er forskjell på muntlig og skriftlig kommunikasjon og derved også på muntlig tolking og skriftlig oversettelse. Derfor finnes det i Norge to ulike autorisasjonsordninger.

Korrekt tolking er livsviktig



BABELSK: Dårlig tolking kan få uante konsekvenser og føre til babelsk forvirring (1. Mos 11). Maleriet av Babels tårn er malt av den flamske maleren Lucas van Valckenborch (1530–1597). ILLUSTRASJON: WIKIMEDIA COMMONS

TOLKING



Av Åse Johnsen,
1.amanuensis,
Institutt for
fremmedspråk,
UiB



Sunniva
Whittaker,
professor,
Norges Handels-
høgskole

UNDER OVERSKRIFTEN «Vi må sjalte ut elendige tolker» har Sven Stor-elv et innlegg i BT 13.10. Der stiller han flere spørsmål ved kvaliteten på tolker som opererer i det norske markedet og som tolker for innvandrere bosatt i Norge. At elendige tolker er en trussel mot rettssikkerheten er det ingen som betviler. Dette problemet er blitt aktualisert den siste tiden gjennom rettssaken mot nordmenn i Kongo. Selv om forholdene i disse to landene ikke kan sammenlignes er det klart at vi også i Norge har en lang vei å gå. Men det har skjedd mye på dette feltet de siste 10 årene i Norge.

Som ansvarlige for noen utdanningsløp med fokus på tolking og som sensorer i henholdsvis spansk og fransk for statsautorisert translatørekseamen, er det på sin plass å komme med noen oppklaringer.

FØRST OG FREMST er det viktig å tydeliggjøre forskjellen mellom statsautoriserte tolker og statsautoriserte translatører. Det er forskjell på muntlig og skriftlig kommunikasjon og derved også på muntlig tolking og skriftlig oversettelse. En statsautorisert translatør kan være en dyktig

oversetter og som Storelv påpeker, har den beste forutsetning for å oversette skriftlige rettsdokumenter, men vedkommende er ikke nødvendigvis en god tolk. Derfor finnes det i Norge to ulike autorisasjonsordninger. Når det gjelder statsautorisert translatørekseamen ble den avholdt første gang av Handelsdepartementet i 1923. Siden 1979 er det Norges Handelshøgskole som har hatt det administrative og faglige ansvaret for denne eksamenen som uteksaminerer kompetente oversettere som er i stand til å påta seg oppdrag for næringsliv, offentlige myndigheter og privatpersoner. Tolking er ikke en del av eksamen for statsautoriserte translatører, men har fra 1997 sin egen autorisasjonseksamen som avlegges ved Universitetet i Oslo. Til begge disse autorisasjonene stilles det strenge krav, strykprosenten er høy, og de som består eksamen har høye kvalifikasjoner innen hvert sitt fagfelt: oversettelse eller tolking.

FRA 2007 HAR Norge fått sitt eget tolkerregister (Tolkeportalen.no) og her registreres tolkene på fem nivå alt etter hvilke kvalifikasjoner de har. Statsautoriserte tolker med tolkeutdanning på minst 30 studiepoeng (ECTS) regnes som de best kvalifiserte, og registreres på øverste nivå, 1, mens statsautoriserte translatører uten tolkeutdanning plasseres på nivå 4. Rettsvesenet skal finne sine tolker i dette registeret

og skal søke etter tolker fra høyeste nivå først. Dette er et viktig skritt i retning av kvalitetssikring av tolketjenester. At ikke alle tolkebrukere er pålagt å bruke registeret er selvsagt et problem, men vi må kunne håpe at alle tolkebrukere etter hvert pålegges å bruke dette registeret. Bruk av uprofesjonelle tolker kan skyldes økonomiske forhold, slik Storelv påpeker, men også mangelen på profesjonalisering av tolkeyrket. Det finnes fremdeles useriøse aktører i tolke markedet, selv om Tolkeforeningen (tolkeforeningen.no) gjør en god jobb for å samle yrkesutøvende tolker.

Når det gjelder kommunens tolketjeneste så har de testing av tolker som sjalter ut de som ikke har språklig nivå og de har også et godt opplæringsprogram. Begge undertegnede har vært brukt som sensorer ved opptaksprøver og er derfor kjent med disse prøvenes kvalitet og nivå.

PROFESJONALITET og utdanning henger nøye sammen og det finnes ingen permanent profesjonsutdanning for innvandrertolker i Norge i dag utover kurs på opp til 45 studiepoeng (ECTS) ved Høgskolen i Oslo. Disse kursene er et direkte resultat av et utdanningsprosjekt finansiert av UDI som gikk fra 2003 til 2006 og som vi var sterkt involvert i på vegne av Universitetet i Bergen. Behovet for tolkespråk varierer med verdenskonjunktorene og de fleste innvandrere lærer seg norsk etter noen år i Norge. Det er derfor få tolker som har fast

jobb som tolk og som kan ha dette som en livslang karriere. Slike korte kurs er derfor viktig både for å heve tolkeyrket som profesjon og for å samle tolker til en felles yrkesetisk plattform.

I tillegg er det viktig å satse på utdanninger som gir studentene en bredere plattform innen interkulturell kommunikasjon. Vi har vært med på å utvikle en ny bachelor i Språk og Interkulturell kommunikasjon som fører fram til en fellesgrad fra Norges Handelshøgskole og Universitetet i Bergen. En Master i tolking og oversettelse er under planlegging. Dette er en viktig vei fram mot profesjonalisering av tolke- og oversetteryrket.

DET ER IMIDLERTID markedet som rår. Det er ikke alltid vilje til å betale for kvalitet. Både statsautoriserte translatører og tolker blir underbydd av folk uten formell kompetanse. Selv om titlene statsautorisert translatør og statsautorisert tolk er beskyttet, er det et stort marked for useriøse aktører. Dette fordi de som betaler for oversettelses- eller tolketjenester ikke er i stand til å vurdere kvaliteten på den tjenesten de får.

Dårlig tolking kan være et spørsmål om liv eller død: Mennesker som har krav på asyl i Norge kan bli sendt ut av landet pga. misforståelser; pasienter kan få feildiagnoser fordi tolken ikke kan den medisinske terminologien. Det er derfor viktig at kvalitet sitter i høysete ikke bare hos de som uteksaminerer kandidater, men også av de som kjøper språktjenester.